

עבודה- הגנה עצמית וצורך

פתרון רשמי

שאלה 1(א)	צורך	הדיון בשאלת הצורך מתעורר לגבי אירוע חטיפת החכה והמכה בראש הרציונאל ביסוד הצורך: לאור נסיבות המקרה יש מקום לעורר דיון בצורך המצדיק ובצורך הפוטר ובשאלת ההתאמה של מי מהם לנסיבות המקרה. סכנה ממשית: האם תיק שאבד במים עולה כדי סכנה ממשית? נדמה שלא. מצד שני, מרים טוענת שיש בתיק אוצר וגם מכריזה שיש בכוונתה לקפוץ למים כדי להציל את התיק. כוונה זו יכולה להקים סכנה לחייה של מרים. מצב דברים נתון: תיק שאבד במים. מרים מכריזה על כוונה לקפוץ מן המזח. דרוש ("נחיצות"): (א) נחיצות איכותית: • שימוש בספינות העוגנות בבסיס- בזמן השריפה היה שמואל במרחק של שלוש דקות בלבד מן הבסיס בו הוא משרת. נתון כי בבסיס עוגנות סירות רבות. האם היה עליו לנסות להגיע לתיק באמצעות אחת הספינות ולא לחטוף את החכה של מוסא? ספק אם הייתה בכך תועלת לאור העובדה שהתיק היה אובד וייתכן שמרים הייתה קופצת אל המים. • קפיצה למים: נתון, כי שמואל מתמחה בצלילה. כן נתון, כי לאחר שלא הצליח לדוג את התיק זינק למים כדי לנסות ולאתר אותו. במצב דברים זה, ייתכן כי שמואל יכול היה לקפוץ למים כבר בשלב הראשון ולא לחטוף את החכה של מוסא. • קריאה לעזרה: לאור כישוריו של שמואל כפי שתוארו באירועו נדמה, כי הוא היה האדם הכשיר ביותר לסייע למרים, ולכן לא היה מקום לקרוא לעזרה. (ב) נחיצות כמותית: • שמואל יכול היה לבקש ממוסא את החכה לפני שנקט בפעולה אלימה. • נראה, כי שמואל יכול היה להסתפק גם בחטיפת החכה מבלי להכות את מוסא בראשו. 5) מיידי: בכפוף להכרעה בשאלת הסכנה הממשית ובשאלת הנחיצות. 6) פגיעה חמורה: • יש לבחון תנאי זה בהתאם לאופיה של ההגנה - הצדק או פטור. (א) צורך מצדיק: • התנאי נדרש בשל אופייה האנרכיסטי של הגנה זו. • בכפוף להכרעה בשאלת הסכנה הממשית. ככל שמדובר סכנה ממשית, הרי שקיים חשש לפגיעה חמורה ברכוש – תיק ובתוכו אוצר. יש לשים לב גם לאפשרות ששמואל חשש לחייה של מרים לאור איומיה לזנק למים בעקבות התיק. • אמנם נתון כי בסופו של יום התיק של מרים ובו האוצר לא נפל למים ולכן לא נשקפה לו סכנה אובייקטיבית אך יש לבחון את תנאי ההגנה לאור אמונותיו הסובייקטיביות של שמואל- הגנה עצמית מדומה- בעניין זה יש לתת את הדעת לקריאתו של מוסא למרים: "די, מרים המשוגעת. תפסיקי לצעוק כל יום על התיק שלך". ככל ששמואל שמע את הדברים ייתכן, שהבין כי התיק לא באמת אבד. מצד שני, הניסיון "לדוג" את התיק והקפיצה למים מלמדים ששמואל האמין באמת ובתמים שהתיק נפל למים. גם כאן, יש לשים לב לאפשרות ששמואל חשש לחייב של מרים לאור איומיה לזנק למים בעקבות התיק. • יש לשים לב גם לאפשרות ששמואל חשש לחייה של מרים לאור איומיה לזנק למים בעקבות התיק. (ב) צורך פוטר: • התנאי משמש כאינדיקציה למצבו הרגשי/נפשי של הנאשם - האם היה אנוס לפעול אם לאו. • בכפוף להכרעה בשאלה האם שמואל האמין כי נשקפת סכנה לחיי אדם
-----------	------	---

אם לאו. • ככל ששמואל האמין כי מדובר בפגיעה ברכוש בלבד הרי שספק האם אובדן תיק של אדם אחר (אפילו אם יש בתוכו אוצר) הוא כה קשה עד שמואל היה אנוס לפעול. מצד שני, לאור הטראומה שחווי שמואל עם סבתו של ייתכן שייחס לתיק ערך סנטימנטלי יותר מאשר חומרי. חשוב לציין, כי גם תחת ההנחה ששמואל ייחס לתיק ערך סנטימנטלי קשה לומר, כי היה "אנוס לפעול". (7) סבירות – דרישה הקבועה בסעיף 34טז (א) צורך מצדיק: יש לדרוש כי הפגיעה שנגרמה תהיה פחותה, ואפילו באופן משמעותי מזו שנמנעה. • ככל ששמואל האמין, כי מרים נתונה בסכנת חיים נראה, כי תנאי הסבירות מתקיים בעניינו. • ככל ששמואל האמין, כי מדובר בסיכון רכושי בלבד הרי שקיים ספק רב האם הגנה על הרכוש מצדיקה פגיעה פיזית באדם אחר – מוסא. • צורך פוטר: ניתן להקל בדרישת הסבירות, ולקבלה אפילו במקום בו הפגיעה שנמנעה הייתה פחותה מזו שנגרמה. זאת בשל מצבו הנפשי של הנאשם. (8) לא הייתה לו דרך אחרת אלא לעשותו: (א) צורך מצדיק: בחירת האמצעי שפגיעתו פחותה, ראו הדיון לעיל, בשאלת הנחיצות הכמותית. (ב) צורך פוטר: מקביל לשאלת הסבירות. (9) יסוד נפשי(במטרה להגן): (א) האם מטרה להגן היא חלק מן היסוד הנפשי הנדרש? (ב) האם שמואל אכן פעל מתוך מטרה להגן על מרים? מצד אחד הוא פעל לנוכח סכנה שנשקפה לתיק של מרים או למרים עצמה. מצד שני ייתכן שלא פעל ממניעים של הגנה שכן נתון באירועו ששמואל נקט מספר פעמים באלימות כלפי חבריו ליחידה. (10) סייג לתחולת הגנת הצורך: (א) לא מתקיים.		
הדיון בהגנה עצמית מתעורר סביב אירוע הירי במוסא (1) הרציונל ביסוד ההגנה העצמית: הצדק. (2) התנאים הפשוטים: תקיפה, סכנה מוחשית, הדיפה. (3) שלא כדין: אם תתקבל טענתו של מוסא כי פעל תחת סייג הגנה עצמית כשתקף את מרים, אזי תנאי זה אינו מתקיים. נדרש אפוא דיון בטענת ההגנה העצמית שתעמוד למוסא כדי להמשיך בדיון בשאלת ההגנה העצמית שתעמוד לשמואל. (4) דרוש ("נחיצות"): (ב) נחיצות איכותית: • לגבי זריקת הנעל – נראה, כי זו עומדת בדרישת הנחיצות האיכותית שכן בשלב הראשון ביקש שמואל להרחיק את מוסא ממרים לפני שהאחרונה תיפגע. • לגבי הירי – אמנם נתון, כי מוסא רץ לעבור של שמואל עם חכה אולם לאור מומחיותו של שמואל באומניות לחימה יפניות נראה, כי יכול היה לנטל את מוסא בדרך פחות פוגענית. • דרישת הנסיגה: בשלב הראשון – כאשר מוסא עיקם את ידה של מרים – לא קמה חובת נסיגה שכן מדובר בהגנה על הזולת. בשלב השני – כאשר מוסא רץ לעברו של שמואל – נראה כי קיימת חובה שכזו. אמנם נתון, כי שמואל בדיוק יצא מן המים כך שהוא עמד וגבו אל הים אך לאור כישורי השחייה שלו נראה, כי יכול היה לזנק חזרה למים. • נחיצות כמותית: כאמור, ייתכן ששמואל יכול היה להסתפק בנטרולו של מוסא. (5) מיידיות: בכפוף להכרעה בשאלת הנחיצות. (6) סבירות:	הגנה עצמית. הגנה על הזולת	

שאלה 1(ב)	הגנה עצמית	(א) ניתן להציג את שאלת אמצעי ההגנה הפוגעני פחות גם תחת דרישה זו. (ב) האם ישנו יחס סביר בין האמצעי בו נקט שמואל, לבין הפגיעה שהייתה צפויה כתוצאה ממעשיו של שמואל? ביחס לזריקת הנעל – נראה שהתשובה היא בחיוב. ביחס לירי – בכפוף לשאלה האם מוסא יכול היה להסב נזק לשמואל שהנו מומחה באומנויות לחימה יפניות. (7) סייג לתחולת ההגנה העצמית: (א) צופה מראש את התפתחות הדברים - נדרש דיון בשאלה האם שמואל צפה מראש את אפשרות התפתחות העימות שאליו נקלע. ניתן לומר שצפה כי מעשיו (זריקת נעל על מוסא) יובילו לתגובת נגד. (ב) התנהגות פסולה - בכפוף להכרעה בשאלת ההגנה על הזולת. אם יימצא כי מעשיו של שמואל נעשו מתוך גינה על מרים, הרי שאין מדובר בהתנהגות פסולה, ולהפך. (1) הרציונל ביסוד ההגנה העצמית: הצדק. (2) התנאים הפשוטים: תקיפה שלא כדין. (3) סכנה מוחשית: האם מוסא היה נתונה לסכנה מוחשית מצדה של מרים? נראה שכן. (4) דרוש ("נחיצות"): (א) נחיצות איכותית: • נסיגה: נתון, כי מרים היא אישה קשישה. במצב דברים זה נראה, כי מוסא יכול היה לסגת מזירת האירוע במקום להיקלע לעימות. (ב) נחיצות כמותית: ייתכן שמוסא יכול היה לנקוט בפעולה פוגענית פחות מכיפוף ידה של מרים והפלתה לרצפה. למשל, חטיפה/הפלה של שקית הבצלים מידיה. (5) מיידיות: (א) בכפוף להכרעה בשאלת הנחיצות ובשאלת הסכנה המוחשית. (6) סבירות: (א) ניתן להציג את שאלת אמצעי ההגנה הפוגעני פחות גם תחת דרישה זו. (ב) האם ישנו יחס סביר בין האמצעי בו נקט מוסא לבין הפגיעה שהייתה צפויה כתוצאה ממעשיה של מרים? נראה, כי מוסא פעל באופן סביר. יחד עם זאת, ניתן לטעון כי כיפוף ידה של מרים לאחר שהייתה מוטלת על הרצפה חורגת מגדר הסבירות כי היא כבר היתה מנוטרלת. (8) סייג לתחולת ההגנה העצמית: (א) התנהגות פסולה - מוסא לעג למרים והתגרה בה. (ב) צופה מראש את התפתחות הדברים - נראה, כי מוסא יכול היה לצפות שהתגרות במרים תגרור תגובה עוינת. (ג) סייג לסייג: ניתן לטעון, כי ההכאה של מוסא באמצעות שקית מלאה בבצלים חרגה "מכללי המשחק" שהגדיר כאשר התגרה במרים התגרות מילולית.
-----------	------------	--

--	--	--